

Posudek diplomové práce Bc. Daniely Komanické *Priezvisko ženy pri uzavretí manželstva: Štúdia mechanizmov uchovávania patronymie a patrilinearity*

(Posudek vedoucí práce)

Práce Daniely Komanické si zvolila téma, které není v současném feministickém a genderovém diskurzu (a nebylo ani v předcházející době) kriticky reflektováno. Lze tedy souhlasit s jejím vlastním tvrzením, že se jedná o práci v mnohých ohledech „průkopnickou“. Zároveň práce prokazuje i notnou dávku kreativity zpracování daného tématu.

Metodologicky se práce opírá o několik teoretických pilířů, z nichž nejdůležitější je přístup Pierra Bourdieuho a teorie symbolického násilí založené na hegemonickém uspořádání a reprodukci moci, feministické kritiky praxe patrymonie a post-strukturalistických konceptualizací identity, resp. *identifikace* a subjektifikace (např. Hall, Butler). Domnívám se, že právě kombinací těchto metodologických východisek se práci Daniely Komanické velmi zdárně podařilo překonat jistá úskalí, kterou s sebou uvažování o patriarchátu a patrymonii přinesla v pracích tzv. druhé vlny feminismu. Toto nicméně říkám u vědomí toho, že jsem se do jisté míry na formování této práce podílela, a tudíž je spíše na oponentce práce, aby její výsledek posoudila.

Zvolenou metodou práce se stala diskurzivní analýza vybraných internetových fór a diskuzí k tématu změny rodného příjmení u žen v souvislosti s uzavíráním sňatku. Právě výběr tohoto materiálu považuji za velmi inovativní, přínosný a hlavně zdařilý ve vztahu k procesům *identifikace*.

Co se týče hodnocení celého procesu vytváření diplomové práce ráda bych pozitivně zhodnotila postupný proces zjemňování argumentace, která je v konečném podání mnohem subtilnější a přesvědčivější. Zároveň je potřeba vyzdvihnout samostatnost diplomandky v hledání zdrojů a literatury, a zvláště pak její naprostou důslednost v získávání a především ověřování faktografických informací. Složitost tohoto procesu se zdá dokládat teze práce o mechanismech zneviditelňování a udržování normativu patronymie. Důslednost a preciznost diplomandky se zrcadlí i v množství a šíři příloh, kterými práci opatřila, a které sledují problematiku od úrovně populární kultury (večerníčky), materiální kultury (pozvánky na svatbu, oznámení o sňatku, trička a vizitky) až po úroveň institucionální (formuláře u lékaře, kde není možné zapsat zdvojené příjmení, nepřehlednost zákona, resp. jeho neznalost). Malou zmínku k upořádání příloh: vzhledem k systematické a minuciózní práci diplomandky s citacemi v hlavním textu, jsme se rozhodly umístit přílohy za každou jednotlivou kapitolu, abychom zjednodušily čtenářkám a čtenářům orientaci v textu.

Na závěr posudku jednu poznámku pro další inspiraci k tématu: autorka definuje svou teoretickou pozici jako „nominální realismus“, kterou vyjadřuje pomocí následující proklamace: „moje meno som ja“ – v takovémto formulování pozice vidím jistý protiklad, či protimluv k východiskům, ze kterých přistupuje k analýze jednotlivých příspěvků žen do internetových fór a diskuzí. V analýze samotné autorka důsledně pracuje s konceptem nehotové, procesuálně, neustále vytvářené, přetvářené identity; a teorií performativity a performativnosti identity, podle níž toto procesuální utváření, tato „práce na identitě“ je výsledkem působení mocenských sil. Jak tedy může být naše jméno naší identitou?

Dále bych chtěla zmínit tezi Pierra Bourdieuho o jméně jako „rigid signification“, kterou formuloval ve stati s názvem „Biografic illusion“. Zde Bourdieu poukazuje na to, že sociální identita, kterou nám „stát“, či jiné oficiální (a disciplinující) instituce „zapůjčují“ v rituálech pojmenování, není ničím jiným než prázdnou iluzí, která má homogenizovat a neutralizovat ruptury v našich biografích. Nicméně chci opět zdůraznit, že tyto poznámky jsou zamýšleny pouze jako inspirace k dalšímu promýšlení tématu a vlastních pozic, nikoliv jako kritika současně předkládané práce.

Nakonec několik formálních maličků: seznam používaných emotikonů (velmi potřebná složka příloh) obsahuje pouze „transkripce“ a nikoliv samotné obrazové vyjádření, se kterými se pracuje v textu. Délka textu: i přes „zanedbanost“ této problematiky a originalitu zpracování DP, bych doporučovala text zkrátit a zhuštit. Ale i v tomto ohledu došlo k výraznému posunu od posledního draftu do konečné podoby práce.

Celkově práci s radostí doporučuji k obhajobě a to s celkových hodnocením 10 kreditů, a pro hodnocení: VÝBORNĚ.

Mgr. Kateřina Kolářová, PhD.
vedoucí diplomové práce